

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 14 kwietnia 2023 r.

Pozycja 88

POSTANOWIENIE

z dnia 30 listopada 2022 r.

Sygn. akt Ts 126/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Piotrowicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej E.A. w sprawie zgodności:

- 1) art. 730¹ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.) w zakresie, w jakim „do uprawdopodobnienia roszczenia powoda – celem udzielenia zabezpieczenia – w sytuacji, gdy wniesiona przez powoda skarga kasacyjna została przyjęta do rozpoznania, wymaga wykazania nowych dowodów lub okoliczności”,
- 2) art. 730¹ § 2 ustawy – Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim „do wykazania interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia poprzez wpis hipoteki na nieruchomości, wymaga od powoda wykazania, że pozwany planuje zbyć nieruchomość”,
- 3) art. 730¹ § 2 ustawy – Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim „pozwala przyjąć, że interes prawny w zabezpieczeniu roszczenia po stronie powoda nie istnieje w sytuacji, gdy pozwany składa wniosek o zwolnienie go z opłaty sądowej, która wynosi wielokrotnie mniej niż roszczenie powoda”,

z art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 w związku z art. 2, jak również z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 4 maja 2021 r. (data nadania) E.A. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżąca wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z 1 lutego 2019 r. (sygn. akt [...]). Skarga została przyjęta do rozpoznania postanowieniem Sądu Najwyższego z 30 stycznia 2020 r. (sygn. akt [...]).

Złożony następnie przez skarżącą wniosek o zabezpieczenie roszczenia pieniężnego został oddalony w całości przez Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z 28 lipca 2020 r. (sygn. akt [...]). W uzasadnieniu sąd wskazał, że sprawa została prawomocnie zakończona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w W. z 1 lutego 2019 r. ([...]), nie pozostaje więc w toku, w związku z czym udzielenie zabezpieczenia nie jest możliwe. Sąd nie uznał również roszczenia skarżącej za uprawdopodobnione, ponieważ było ono już przedmiotem oceny i w jego zakresie zapadł prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w W. z 20 września 2017 r. (sygn. akt [...]).

Sąd Okręgowy w W. IV Wydział Cywilny postanowieniem z 30 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]) oddalił zażalenie skarżącej.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 10 czerwca 2021 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 17 czerwca 2021 r.), wydanym na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), wezwał skarżącą do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) udokumentowanie daty złożenia przez skarżącą wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej (wraz z czterema kopiami); 2) doręczenie odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem wszystkich załączników złożonych do skargi konstytucyjnej.

Skarżąca odniosła się do zarządzenia w piśmie z 23 czerwca 2021 r. (data nadania).

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 16 marca 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 22 marca 2022 r.) skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) wyjaśnienie, czy kwestionuje sposób zastosowania art. 730¹ § 1 i 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. nr 43, poz. 296, ze zm.) w sprawie zakończonej postanowieniem Sądu Okręgowego w W. IV Wydział Cywilny z 30 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]), czy też ich stałą, powszechną oraz jednolitą wykładnię; 2) po wykonaniu punktu 1 niniejszego zarządzenia, dokładne uzasadnienie zarzutu niezgodności zakwestionowanych przepisów ze wskazanymi w skardze konstytucyjnymi prawami i wolnościami skarżącej, z powołaniem odpowiednich argumentów lub dowodów na jego poparcie (uzasadnienie skargi konstytucyjnej jest w tym zakresie niepełne).

Skarżąca odniosła się do tego zarządzenia w piśmie z 28 marca 2022 r. (data nadania). Wskazała, że nie kwestionuje stałej, powszechnej oraz jednolitej wykładni zakwestionowanych przepisów oraz uzupełniła uzasadnienie zarzutu skargi.

Zdaniem skarżącej na etapie postępowania kasacyjnego, wskutek zastosowania przez sądy zakwestionowanych przepisów, doszło do faktycznego pozbawienia jej prawa do zabezpieczenia roszczenia na takich zasadach, jakie przysługują innym podmiotom, gdy ich sprawy toczą się w postępowaniu zwyczajnym. Prowadzi to według niej do naruszenia zasady równości wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji), zasady równej dla wszystkich ochrony praw majątkowych (art. 64 ust. 2 Konstytucji), jak również zasady demokratycznego państwa prawa (art. 2 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

2. Skarżąca zakwestionowała art. 730¹ § 1 i § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.; dalej: k.p.c.) o treści:

§ 1, „Udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia”

§ 2 „Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie”.

3. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności lub praw. Musi ona spełniać wymagania, które zostały określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowane w przepisach ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym. Zgodnie z tymi regulacjami skarga powinna spełniać wymogi pisma procesowego, a nadto zawierać m.in. uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu, będącego podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia, ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem.

Zarzuty sformułowane w skardze muszą uprawdopodobniać niekonstytucyjność kwestionowanej regulacji, co oznacza konieczność wywiedzenia z zaskarżonych przepisów określonej normy, wskazanie właściwych wzorców konstytucyjnych, wyrażających prawa podmiotowe przysługujące osobom fizycznym bądź prawnym i – przez porównanie treści wynikających z obu regulacji – wykazanie ich wzajemnej niezgodności.

4.1. Trybunał przypomina, że do jego kompetencji nie należy ocena wykładni i stosowania prawa przez sądy, w związku z czym nie może ona stanowić przedmiotu postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym. Jedynie w sytuacji, gdy utrwalona i konsekwentna praktyka stosowania prawa w sposób bezsporny ustaliła wykładnię danego przepisu prawnego, a jednocześnie przyjęta interpretacja nie jest kwestionowana przez przedstawicieli doktryny, to przedmiotem kontroli konstytucyjności jest norma prawna dekodowana z danego przepisu zgodnie z ustaloną praktyką (zob. postanowienie z 19 lipca 2005 r., sygn. SK 37/04, OTK ZU nr 7/A/2005, poz. 87 i powołane tam orzeczenia). Jak wyjaśnił Trybunał Konstytucyjny, „stałość, powtarzalność i powszechność praktyki sądowej może nadawać kwestionowanemu unormowaniu w sposób stały i powszechny określone znaczenie, podlegające następnie kontroli konstytucyjności. Stałość i powszechność praktyki, wynikającej z odczytywania przepisów w sposób niekonstytucyjny, powoduje bowiem nadanie samym przepisom trwałego i niekonstytucyjnego znaczenia. (...) Ujawnienie (...) zależności pomiędzy sferą stanowienia i stosowania prawa wymaga jednakże każdorazowo stwierdzenia, czy w istocie rzeczy mamy do czynienia z taką właśnie powtarzalną i powszechną metodą wykładni określonego przepisu – unormowania” (zob. postanowienie z 21 września 2005 r., sygn. SK 32/04, OTK ZU nr 8/A/2005, poz. 95).

4.2. Z uzasadnienia skargi wynika, że przedmiotem zaskarżenia uczyniono nie treść przepisów, ale ich wykładnię dokonaną przez sądy w sprawie skarżącej. W związku z tym, w zarządzeniu z 16 marca 2022 r. została ona wezwana do wyjaśnienia, czy kwestionuje sposób zastosowania art. 730¹ § 1 i 2 k.p.c. w sprawie zakończonej postanowieniem Sądu Okręgowego w W. z 30 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]), czy też ich stałą, powszechną oraz jednolitą wykładnię. W piśmie procesowym nadesłanym w odpowiedzi na zarządzenie skarżąca wskazała, że nie kwestionuje stałej, powszechnej oraz jednolitej wykładni, ponieważ nie zna praktyki sądów powszechnych w przedmiocie zabezpieczeń w przypadkach, gdy Sąd Najwyższy przyjął skargę kasacyjną do rozpoznania. Stwierdziła, że być może na etapie postępowań kasacyjnych takie zabezpieczenia w ogóle nie są udzielane.

W dalszej części pisma skarżąca uzasadnia zarzuty skargi. Podnosi, że dokonana przez sąd wykładnia przesłanek udzielenia zabezpieczenia z art. 730¹ § 1 k.p.c. uniemożliwia jej ich spełnienie. Wskazuje również, że sposób, w jaki art. 730¹ § 1 oraz § 2 został zastosowany przez sąd, doprowadził do naruszenia jej praw konstytucyjnych.

4.3. Należy zwrócić uwagę, że zarzuty skarżącej nie odnoszą się ani do treści normatywnej zaskarżonego przepisu, ani do jego utrwalonej wykładni. Uzasadnienie skargi odnosi się natomiast do krytycznej oceny zastosowania zakwestionowanych przepisów przez sądy orzekające w jej sprawie.

Taki sposób określenia niekonstytucyjności oznacza, że w rzeczywistości skarżąca kwestionuje stosowanie prawa, co wyłącza możliwość rozpoznania skargi konstytucyjnej. Trybunał w swoim orzecznictwie wielokrotnie wypowiadał się na temat niedopuszczalności skargi konstytucyjnej jako skargi na stosowanie prawa, a nie na przepis. „Zgodnie z linią orzecniczą Trybunału Konstytucyjnego, skarga konstytucyjna nie może być skargą na stosowanie prawa, a Trybunał nie jest kolejnym w toku instancji organem legitymowanym do badania prawidłowości wydanego rozstrzygnięcia” (zob. postanowienie TK z 29 listopada 2010 r., sygn. SK 8/10, OTK ZU nr 9/A/2010 poz. 117).

5. Podsumowując Trybunał wskazuje, że skarżąca wadliwie określiła przedmiot skargi – uczyniła z niego pozostające poza kognicją Trybunału akty stosowania prawa. Skutkuje to brakiem spełnienia podstawowych przesłanek skargi konstytucyjnej – odnoszących się do prawidłowego określenia jej podstawy – przewidzianych w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz w art. 53 ust. 1 u.o.t.p.TK.

Z tych przyczyn Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.